

Katecheza i nowa ewangelizacja

Sprawozdanie ze spotkania przedstawicieli Komisji Wychowania konferencji episkopatów krajów Europy w Papieskiej Radzie ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, Watykan, 27-29 stycznia 2015 r.

ks. Andrzej Kiciński

Między katechezą a ewangelizacją nie ma ani rozdziału, ani przeciwstawności, ani też całkowitej tożsamości, ale jakąś wewnętrzną więzią łączą się one ze sobą i wzajemnie uzupełniają.

W Papieskiej Radzie ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji odbyło się spotkanie przedstawicieli komisji wychowania konferencji episkopatów poszczególnych krajów Europy. Poprzedziło je spotkanie ekspertów ds. katechezy w Europie oraz pierwsze oficjalne spotkanie Papieskiej Rady dla części episkopatów w Ameryce Południowej (Puebla, Meksyk, 10-12 grudnia 2014 r.). Planowane są kolejne spotkania dla Ameryki Północnej i pozostałej części Ameryki Południowej.

Papieska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji jest najmłodszą z instytucji w Kurii Rzymskiej. W październiku 2010 roku na mocy motu proprio *Ubicumque et semper* Rada została oficjalnie erygowana. Motywem spotkania odpowiedzialnych za katechizację w Papieskiej Radzie ds. Nowej Ewangelizacji był fakt, że w styczniu 2013 roku Bene-

dykt XVI listem apostolskim w formie motu proprio *Fides per doctrinam* przeniósł katechezę z Kongregacji ds. Duchowieństwa do nowej Rady. Przeniósł do niej także Międzynarodową Radę ds. Katechezy.

Na mocy motu proprio *Fides per doctrinam* Papieska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji ma następujące zadania:

- §1. Jest odpowiedzialna za krzewienie formacji religijnej wiernych każdego wieku i stanu.
- §2. Ma uprawnienia do wydawania odpowiednich norm, aby nauczanie katechezy było prowadzone w odpowiedni sposób, zgodnie z niezmienną tradycją Kościoła.
- §3. Jej zadaniem jest czuwanie, aby formacja katechetyczna była prowadzona prawidłowo, zgodnie z celami i metodologią, według wskazań Magisterium Kościoła.
- §4. Udziela wymaganego zatwierdzenia Stolicy Apostolskiej dla katechizmów i innych pism dotyczących katechezy, za zgodą Kongregacji Nauki Wiary.
- §5. Pomaga biurom katechetycznym w obrębie poszczególnych konferencji episkopatów śledzić inicjatywy dotyczące formacji religijnej oraz wydarzeń o cha-

rakterze międzynarodowym, koordynuje ich działania i ewentualnie udziela im niezbędnego wsparcia.

Benedykt XVI po refleksji nad koniecznością odpowiedzi na kryzys życia chrześcijańskiego w wielu krajach, także znających Chrystusową Ewangelię, w liście apostolskim *Fides per doctrinam* podkreślił, że wiara musi być wspierana nauczaniem, które oświeca umysły i serca wiernych, oraz zlecił nowej dykasterii troskę o formację religijną wiernych i czuwanie, by przebiegała ona zgodnie z Magisterium Kościoła. Ta Papieska Rada ma też zatwierdzać z ramienia Stolicy Apostolskiej m.in. katechizmy, uzyskawszy uprzednio zgodę Kongregacji Nauki Wiary.

Od początku funkcję prefekta Papieskiej Rady pełni abp Rino Fisichella¹. Sekretarzem jej jest abp José Octavio Ruiz Arenas², a podsekretarzem ks. prał. Graham Bell³. Na spotkaniu przedstawiono nowego członka Rady, bpa Franza-Petera Tebartz-van Elsta, który został delegatem ds. katechezy. Pozostali pracownicy Papieskiej Rady ds. Nowej Ewangelizacji to ks. Marco Sozzi, ks. Luigi Tonon, ks. Alejandro Díaz García, Helmut Rakowski OFM Cap, ks. Geno Sylwa i ks. Krzysztof Mar-

cjjanowicz⁴. Wśród konsultorów Rady są m.in.: kard. Stanisław Ryłko (przewodniczący Papieskiej Rady ds. Świeckich), ks. Fernando Ocariz (wikariusz generalny Opus Dei), Kiko Argüello (inicjator Drogi Neokatechumenalnej), ks. Julián Carrón (Comunione e Liberazione), ks. François-Xavier Dumortier (jezuita), Pierangelo Sequeri (prof. teologii, Włochy), Sara Butler (prof. teologii, USA), s. Mary Lou Wirtz (matka generalna Zgromadzenia Córek Najświętszych Serc Jezusa i Maryi), Chiara Amirante (Stowarzyszenie „Nowe Horyzonty”), Lucetta Scaraffia (prof. sztuki współczesnej), ks. Marco Frisina (włoski kompozytor muzyki religijnej, kierujący komisją diecezji rzymskiej ds. sztuki sakralnej), o. Jeremy Driscoll (amerykański benedyktyn, patrolog i liturgista), o. Marko Ivan Rupnik (słoweński jezuita, twórca licznych mozaik i teolog sztuki), Salvatore Martinez (świecki stojący na czele włoskiej Odnowy w Duchu Świętym), ks. prof. Henryk Seweryniak (UKSW w Warszawie) i ks. Marian Królikowski (Koinonia św. Pawła w Kielcach)

Napoczątek pierwszego „europejskiego” spotkania Papieskiej Rady ds. Nowej Ewangelizacji z episkopatami starego kontynentu abp R. Fisichella podkreślił historycz-

1 Arcybiskup Rino Fisichella urodził się w Codogno w prowincji Lodi (Włochy). Był m.in. rektorem Uniwersytetu Laterańskiego i w latach 2008-2010 przewodniczącym Papieskiej Akademii Życia. Pracował również w Kongregacji Nauki Wiary oraz w Kongregacji Spraw Kanonicznych.

2 Arcybiskup José Octavio Ruiz Arenas pochodzi z Kolumbii. W latach 1996-2002 był biskupem pomocniczym rodzinnej archidiecezji Bogota, a następnie ordynariuszem diecezji Villavicencio, której arcybiskupem metropolitą został w 2004 roku. Od 2007 roku był wiceprzewodniczącym Papieskiej Komisji ds. Ameryki Łacińskiej przy Kongregacji ds. Biskupów.

3 Ksiądz prał. Graham Bell pochodzi ze Szkocji, jest kapłanem diecezji rzymskiej, wcześniej kierował sekretariatem Papieskiej Akademii Życia.

4 Ksiądz Krzysztof Marjanowicz urodził się w Krakowie w 1978 roku. Święcenia kapłańskie otrzymał w 2002 roku z rąk kardynała Franciszka Macharskiego. Do 2004 roku pracował w parafii pw. św. Bartłomieja Apostoła w Łapanowie. W latach 2004-2010 studiował w Papieskim Instytucie Liturgicznym, na którym uzyskał stopień doktora z zakresu liturgiki. Pełnił również funkcję wikariusza w parafii archikatedralnej na Wawelu, ceremoniarza archidiecezjalnego oraz członka komisji ds. liturgii i duszpasterstwa liturgicznego w archidiecezji krakowskiej. W latach 2010-2011 był wykładowcą w Instytucie Liturgicznym na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie. Od 2011 roku ks. dr Krzysztof Marjanowicz jest pracownikiem Papieskiej Rady ds. Nowej Ewangelizacji w Watykanie.

ność tego spotkania, polegającego na wymianie doświadczeń, w którym wzięło udział 18 konferencji episkopatów z krajów europejskich oraz przedstawiciele Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE) i przedstawiciel Konferencji Episkopatu Turcji. Swoimi doświadczeniami z obszaru katechezy w poszczególnych krajach dzielili się: Christine Mann (Austria), bp Brendan Leahy (Irlandia), Clare Ward i bp Nicholas Hudson (Anglia i Walia), Regina Börschel i bp Ulrich Boom (Niemcy), Pauline Dawance (Francja), bp Kozon Czesław (Dania i kraje skandynawskie), ks. Petko Valov (Bułgaria), ks. Tomislav Mlakić (Bośnia i Hercegowina), bp Antoni Dziemianko (Białoruś), Henri Derroitte, bp Jean-Luc Hudsyn i bp Guy Harpigny (Belgia), ks. Ivica Pažin (Chorwacja), ks. Michel Remery (wicesekretarz CCEE), bp Djuro Hranic (Chorwacja i CCEE), bp Marcello Semerano, ks. Paolo Sartor i ks. Salvatore Soreca (Włochy), bp Jonas Ivanauskas, bp Kęstutis Kėvalas i ks. Artūras Lukaševičius (Litwa), bp Marek Mendyk i ks. Andrzej Kiciński (Polska), bp Manuel Pelino Domingues i Cristina Maria Sá Carvalho (Portugalia), ks. Mariusz Kuźniar (Czechy), o. Corneliu Berea SVD (Rumunia), Michael McGrath (Szkocja), ks. Marián Bublinc (Słowacja), bp Jury Bizjak i Franc Zorec (Słowenia), bp Amadeo Rodriguez Magro i ks. Juan Luis Martín Barrios (Hiszpania), o. Anton Bulai (Turcja) i bp György Udvardy (Węgry).

Każdy przedstawiał sytuację katechezy w następującym kluczu: podstawowe dane statystyczne, mocne i słabsze strony działalności katechetycznej oraz współczesne wyzwania. Wystąpienia ukazały

obraz zaangażowanego Kościoła katolickiego w Europie, który wiele energii poświęca katechizacji. Z pewnością ważnym wydarzeniem było włączenie katechizacji – rozumianej globalnie razem z nauczaniem religii katolickiej w szkole – w proces ewangelizacji. Dzielenie się doświadczeniami podczas spotkania było przywołaniem słów św. Pawła: „Ten, kto pobiera naukę, niech używa ze wszystkich swoich dóbr temu, kto go naucza” (Ga 6,6). Dyskutowano o roli *Dyrektorium ogólnego o katechizacji* z 1997 roku, doceniając jego pomoc w całościowym pojmowaniu katechezy; podkreślano, że istotne jest, aby nie zagubić się we fragmentarycznym podejściu do procesu ewangelizacji. Zastanawiano się, czy nie potrzebuje ono aktualizacji ze względu na nowe wyzwania; podkreślano ogromną rolę *Katechizmu Kościoła katolickiego*, który stał się powszechnym źródłem katechezy.

Arcybiskup Fisichella w swoim programowym wystąpieniu oraz późniejszych wypowiedziach nawiązywał do tezy, że katecheza to spotkanie z Jezusem Chrystusem. Wskazywał na wielkie dary Soboru Watykańskiego II, który w *Konstytucji dogmatycznej o Objawieniu Bożym* pozostawił nam prawdę, że „Kościół w swojej doktrynie, w życiu i kulcie przedłuża i przekazuje wszystkim pokoleniom wszystko, czym jest i w co wierzy” (KO 8). Dzieło katechizacji „rozwija się w Kościele pod opieką Ducha Świętego” (KO 8).

Przewodniczący Papieskiej Rady ds. Nowej Ewangelizacji zwracał szczególną uwagę na nauczanie papieża Franciszka, który w adhortacji apostołskiej *Evangelii gaudium* podkreślił: „Odkryliśmy, że także w katechezie rolę fundamentalną

odgrywa pierwsze przepowiadanie lub *kerygma*, która powinna zajmować centralne miejsce w działalności ewangelizacyjnej i w każdej próbie odnowy Kościoła. [...] Gdy mówimy, że to orędzie jest «pierwsze», nie oznacza to, że jest na początku, a potem się o nim zapomina albo zastępuje się je innymi treściami, które je przewyższają. Jest pierwszym w sensie jakościowym, ponieważ jest głównym orędziem, tym, do którego trzeba stale powracać i słuchać na różne sposoby i które trzeba stale głosić podczas katechezy w tej czy innej formie, na wszystkich jej etapach” (EG 164). Konferencje episkopatów zostały zachęczone, aby szukały właściwych form „sztuki towarzyszenia” (EG 169) każdej wspólnoty osób wierzących.

Obradom towarzyszyła codzienna modlitwa, której szczególnym momentem była Msza św. w Grotach Watykańskich przy grobie św. Piotra. Modliliśmy się słowami: „Boże, Ty za sprawą Ducha Świętego zesłałeś nam swojego Syna, swoje Słowo, aby ubogim niósł Dobrą Nowinę. Spraw, abyśmy w Niego wpatrzeni zawsze żyli w szczerej miłości i byli w świecie głosicielami oraz świadkami Jego Ewangelii”. Tej modlitwie i wymianie doświadczeń towarzyszyła myśl św. Jana Pawła II z posynodalnej adhortacji *Ecclesia in Europa*, że „oczywiście na kontynencie europejskim nie brak cennych

symboli chrześcijańskiej obecności, ale wraz z powolnym, stopniowo wkraczającym zeświecczeniem powstaje niebezpieczeństwo, że staną się one jedynie pamiątkami przeszłości. Wielu ludzi nie potrafi już łączyć ewangelicznego przesłania z codziennym doświadczeniem; wzrasta trudność przeżywania osobistej wiary w Jezusa w takim kontekście społecznym i kulturowym, w którym chrześcijańska koncepcja życia jest stale wystawiana na próbę i zagrożona; w wielu sferach publicznych łatwiej jest deklarować się jako agnostycy niż jako wierzący; odnosi się wrażenie, że niewiara jest czymś naturalnym, podczas gdy wiara wymaga uwierzytelnienia społecznego, które nie jest ani oczywiste, ani przewidywalne” (EE 7). Pomimo tego, jak podkreślił na zakończenie obrad abp Fisichella, wysiłek katechetyczny Kościoła jest ogromny i trudno wskazać inne obszary duszpasterstwa, gdzie można zauważyć tak wielki rozwój zarówno treści nauczania, jak i procesu organizacji oraz szerokiej gamy propozycji wzrostu w wierze całych wspólnot chrześcijańskich, jak również pojedynczych osób wierzących. Co jednak nie zwalnia z wysiłku pasterzy Starego Kontynentu do głoszenia wszystkimi sposobami współczesnemu Europejczykowi Jezusa Chrystusa – Zbawiciela człowieka.